

Datum: 30.01.2016

07:13

Medij: www.rts.rs

Link: <http://www.rts.rs/page/magazine/sr/story/2523/Nauka/2192006/Nad%C5%BEiveli+su+dinosauruse+->

Autori:

Teme: Prirodnjački muzej

Naslov: Nadživeli su dinosauruse - da li će i ljude?

3948

Kada sledeći put nekome nadenete nadimak - knjiški moljac, ili dok detetu pred spavanje čitate „Cvrčka i mrave“, priznajte da, iako tako sićušni, insekti zaslužuju mnogo veću pažnju. Insekti su najbrojnija klasa životinja, a posebno poštovanje zaslužuju zbog moćne sposobnosti prilagođavanja zbog čega se neretko smatra da će nadživeti i ljudsku vrstu. Aleksandar Stojanović i Miroslav Jovanović autori su izložbe „Kroz svet insekata Srbije“ koju je u Galeriji Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, 2015. godine videlo više od 10.000 posetilaca. Zbog velikog interesovanja, izložba bi trebalo da postane i „putujuća“. „Insekti su zahvalni, prilagodljivi su svim naglim promenama u životnoj sredini. Čak su neke vrste postale otporne i na insekticide kojima ih ljudi suzbijaju. Brzo se prilagođavaju novonastalim situacijama. Nadživeli su i dinosauruse, pretpostavka je da će i ljude nadživeti, vrlo brzo se razmnožavaju, nisu probirljivi što se tiče hrane, i imuni su“, navodi jedan od autora izložbe „Kroz svet insekata Srbije“, Miroslav Jovanović. Ostali su dudovi. Neki primerci od oko 9.500 insekata koje su izložili, stari su i 25 godina. Među njima - i čuvena svilena buba koja ne živi samostalno u prirodi, već je isključivo gaji i neguje - čovek. Aleksandar Stojanović, jedan od autora izložbe, podseća na činjenicu da danas u Srbiji nemamo ni jednu svilenu bubu i da je svilarstvo kao industrija izumrlo. „Jednostavno, kad se izgubio interes i kad su se pojavila veštačka vlakna, tad ljudi prestaju da je gaje. Negde posle rata, je pokušavano i donekle je uspevano da se obnovi svilarstvo. Mnogi stariji ljudi će se setiti da su bake, deke, majke gajili bube i otuda po Srbiji toliko belog duda, jer upravo su ta stabla iz vremena kada se kod nas gajila svilena buba“. Priča o svili ne zaustavlja se na zaostalim stablima duda. Nastavlja je japanska hrastova sviloprelja koja, hraneći se japanskim hrastom, daje posebnu svilu žute boje. Upravo zbog toga, dopremljena je u Evropu. „Međutim“, kaže Stojanović, „tokom ispitivanja, ustanovljeno je da, kada se hrani bilo kojom drugom vrstom našeg hrasta, daje nekvalitetnu svilu i neupotrebljiva je. Ali, dok su ispitivanja trajala, nekoliko parova je pobeglo, odomaćilo se u šumama Evrope i danas su štetna vrsta. U Vojvodini je zabeleženo nekoliko golobrsta, kada gusnice pojedu lišće i šuma izgleda kao da je zima - nema ni jednog lista“. Preko brda, preko brega... U Srbiji, pretpostavlja se, živi do 40.000 vrsta insekata. Na pitanje da li je lako pronaći ih i pripremiti za izložbu, odgovara Miroslav Jovanović: „Ima dosta vrsta koje su dobri letači - vilinski konjic zaheva brzinu, a i leptiri su teški za ulov. Neke vrste leptira su brze i teško ih je loviti pogotovo što su osetljivi i njihove šare na krilima, i što, ako ih ne uhvatite kako treba, onda ste ih džabe hvatali kad ne možete da ih iskoristite za ove namene za koje treba“. Dok hvatanje insekata podrazumeva jake živce i to da lovac nekada završi u vodi, njihovo prepariranje zahteva strpljivost i preciznost. Jovanović kaže da su insekti zahvalni za konzerviranje i prepariranje jer ih treba samo dobro osušiti. „Problem je, međutim, što su vrlo nežnog tela i nožica pa je to pipav posao - treba namestiti svaku nogu da bude na svom mestu i krila razapeti, a kad se to namesti, treba ostaviti neko vreme da se osuši, nakon čega je insekt spreman za izlaganje“, objašnjava Jovanović i dodaje da nisu retki ni problemi sa čuvanjem ovakvih eksponata od takozvanih štetočina muzejskih zbirki. Hrastova strižibuba - dubljenje nameštaja. Štetočinom se dugo smatrala hrastova strižibuba. Najviše voli najdeblja hrastova stabla u kojima živi dok ih potpuno ne osuši. Ali, pošto se ta buba upoređuje sa čovekom koji takođe koristi drvo hrasta, dolazimo do situacije u kojoj hrastova strižibuba postaje zakonom zaštićena vrsta. U Italiji je, naime, svojevremeno bio jako cenjen „prirodno uzdubljeni nameštaj“ - upravo naravljen radom hrastove strižibube.

